

Élet a funkért:

Nils Landgren

Július 28-án a VeszprémFesten lép fel a Nils Landgren Funk Unit. Az ötvenöt éves muzsikus, aki apja jazzlemezein nőtt fel, s a svéd népzenei hatásokra is mindig nyitott volt, először amerikai stílusú zenekarokban kapott szerepet. Első saját lemeze 1983-ban jelent meg, azóta a világ egyik legjobb zenekar-vezetőjévé és legkeresettebb szólolistájává vált. A Funk Unit is lassan tízéves, és sok nagy slágert tett le az asztalra. Nyári turnéja és aktuális lemeze, a Funk For Life koncepciózus segélyprogram része, mellyel egy afrikai nyomor-egyedben élőkön próbálnak segíteni.

❖ Zipernovszky Kornél

G.: Nem harsonázni kezdett, amikor gyerekkorban választott, mégis elválaszthatatlanoknak tűnnek, ön és a hangszere, ugye?

N. L.: Bizony, több időt töltök a harsonámmal, mint a feleségemmel... Azt is mondhatnám, hogy nagyon szoros barátságban vagyunk, én és a hangszerelem.

G.: Hogyan tett szert erre a jelképévé vált, vörös színű hangszere?

N. L.: Talán 1995-ben történt, hogy a Yamaha azzal keresett meg, nem akarnék-e az ő hangszerükön játszani. Azt választottam, hogy szívesen, de csak ha két feltételemet teljesítik. Az egyik, hogy jobb hangszert kell adjanak a kezembe, mint amilyenek akkor játszottam, a másik pedig, hogy legyen vörös színű. Megkaptam, amit kértem, mert vörös is volt, és a legjobb hangszer, amin valaha játszottam.

G.: Mi volt az elképzelése azzal, hogy éppen a vörös színt választotta?

N. L.: Először is, ugye, a vörös a szerelem színe. Másrészt történetesen a kedvenc helyi focicsapatom színe is.

G.: Melyik csapat a kedvence?

N. L.: Nem hiszem, hogy ismerné, mert nem a svéd első osztályban játszanak.

G.: Egyszer statisztikus módszerrel azt állapították meg, hogy amelyik csapat vörösben játszik, annak nagyobb esélye van nyerni.

N. L.: Nem tudtam erről, ez nagyon jó hír a csapatomnak. De lehet valami benne, mert én is meg szoktam nyerni a meccseimet...

G.: Úgy sejtem, legalábbis a színpadi szerepléseiből és a lemezeiből, hogy ön erős személyiség. Nemcsak hangszerén játszik, hanem énekel, és producerként, szerzőként, zenekarvezetőként is dolgozik.

N. L.: Szeretek különböző dolgokkal foglalkozni. Az éneklés olyasmiről, amit szerintem majdnem mindenki ki akar próbálni, csak nem mindenkinek van hozzá bátorsága. Én a hangszeremen keresztül és a szokott módon is szeretek énekelni. Mintha két hangszer közül választhatnék. Ezenkívül mindig részese lehetek a zenei folyamatnak, nem kell a többiekre várni, hogy beléphessek, és én lehetek a vezető szólista is, ami ugyancsak jó érzés.

G.: Dolgozott fesztiváligazgatóként is, a híres Berliini Jazzfesztivál művészeti vezetője volt. Ez a feladat a produceri–zenekarvezetői vagy inkább a szólista munkáinak volt folyamánya?

N. L.: Talán leginkább mindezek kombinációja. Már 2000-ben megkérdezett a Berliini Művészeti Játékok új igazgatója, van-e kedvem elvállalni a művészeti vezetői szerepet a következő évben. Azt hiszem, az első felkérés leginkább muzsikusként kaptam. Szívesen fogadtam el, de akkor csak egy évig maradhattam a poszton, mert minden évben mást kértek fel a feladatra. 2007-ben hívhattak ismét, amikor már nem volt érvényben az időbeli korlát. Ez most a negyedik évem egyhuzamban, és egyben az utolsó

ebben a periódusban. Mivel a berliini a legnagyobb, nem nyári jazzfesztivál Németországban, ezért ez komoly kihívás.

G.: Biztosan rengeteg zenét kell meghallgasson a program összeállításakor. Élvezi is ezt a részét?

N. L.: Hogyne. Persze nem minden élvezetes, amit meghallgatok, de rengeteg jó zene jut el hozzám, és főleg rengeteg kiváló zenészt nyílik módomban megismerni. Természetesen a fesztivál tervezett fellépőinek jó részét eleve ismerem. Attól függően, hogy az adott évben mi a fesztivál mottója, már van némi elképzelésem róla, mit akarok bemutatni. Tavaly például kizárólag szinte ismeretlen európai muzikusokat hívtunk meg. Volt benne rizikó, nem is kicsi, mégis nagyon jól sikerült. Meg akartam mutatni, mennyi jó zene van Európában, nem kell mindig Amerikába menni érte. Az emberek igenis kíváncsiak voltak rá, hogy a különböző országokból származó európai muzikusok milyen zenét játszanak.

G.: Mi itt, Magyarországon is úgy gondoljuk, hogy vannak érdekes és figyelemre méltó muzikusaink, úgyhogy majd szívesen átnyújtunk néhány CD-t tőlük.

N. L.: Nem sok magyar muzikust ismerek. Nemrég összebarátkoztam egy fantasztikusan jó klasszikus harsonással. Kiss Zoltánnak hívják, Bécsben dolgozik, híres rezes együttesük neve Mnozil Brass.

G.: Néhány éve Budapesten szerepelt Joe Sample-lel és a Crusadersszel, emlékezetes koncert volt. Most viszont a Funk Unittal érkeznek, és az új lemezt, a Funk For Life-ot mutatják be, amelynek zenén túli missziója is van.

Fotó: Samuel Svensäter

Fotó: Samuel Svensäter

Fotó: Máttas Klum

N. L.: A lemez kimondottan egy ügy érdekében készült. A Funk For Life-ot az Orvosok Határok Nélkül (Médecins Sans Frontières) nevű nemzetközi szervezettel való együttműködés keretén belül rögzítettük. Nyitottunk egy bankzámlát is, melyre minden eladott lemez után egy eurót utalunk az MSF-nek; de meghatároztuk, hogy minimum 25 ezer eurót juttatunk a szervezetnek akkor is, ha a bevétel ezt nem érné el. Amikor megkezdődött az anyagot bemutató koncertturné, minden koncertszervező csatlakozott a kezdeményezésünkhöz, most már tehát minden eladott koncertjegyünk is egy-egy euró adományt jelent a segélyszervezetnek. Az akció közelebbi célja egyébként Afrika egyik legnagyobb nyomornegyedének, a Nairobi-beli Kibera lakosainak a megsegítése. Ezen a két és fél négyzetkilométeren majdnem egymillió ember él, nincs villany, nincs víz, nincs szinte semmijük, nagyon nehéz az életük. Emellett elindítottunk egy öt éven át tartó programot helyi iskolákban, melynek során hangszereket juttatunk az iskolásoknak. Nem írjuk elő, mit játsszanak rajtuk; persze tanítjuk őket, de hogy milyen formában próbálnak szerencsét a hangszer segítségével, az rájuk van bízva. Eddig egy-

szer jártunk Kiberában, augusztusban megyünk újra, hogy lássuk, hol tart a program.

G.: *Ha jól értem, a Funk Unit lényege, hogy a bluest mai fogalmakra lefordítva szólaltassa meg. Ezt különösen nagy sikerrel teszi, hiszen néhány más jazzegyüttessel szemben valóban képes megszólítani vele a fiatalokat.*

N. L.: Először is, ugye, ez a zene a bluestól indult. Amikor gyerek voltam, az apám régi jazzlemezeket hallgatott, Duke Ellingtont, Count Basie-t és hasonló zenekarokat, akiknek a harmincas években alakult ki a stílusa. Ők nagyon is közeli viszonyban voltak a blues-zal. Ugyanazt a formát használták, ugyanazzal a szókinccsel szólaltak meg, és az énekeseik, akiket egyébként sokat szerepeltettek, kifejezetten blues-os dalokat adtak elő. Imádtam azt a zenét. Amikor muzikálni kezdtem, persze hogy hatott rám, amit gyerekkoromban úgy megszerettem. És ez így van mind a mai napig. Annak ellenére, hogy Svédországban nőtem fel, a zenei gyökereim az amerikai bluesba és jazzbe nyúlnak vissza, legalább annyira, mint a svéd népzenebe. Azután persze megpróbáltam kombinálni a kettőt.

AZ IDEI PROGRAM

Az eddig Veszprémi Ünnepi Játékok néven ismert rendezvényisorozat idéntől VeszprémFest elnevezéssel működik, ám a négynapos fesztivál programválasztéka továbbra is a megszokott magas színvonalat és stílárú sokszínűséget képviseli.

Július 27-én, szerdán este Gilberto Gil héttagú zenekara játszik bossa novával és sambával mélyen átitatott jazzt. Másnap Nils Landgren Funk Unitja mellett a királynék városának vendége lesz a funk egy másik kedvenc előadója, az Incognito is, ezért ezen a napon a műsor kivételesen nyolc órakor kezdődik. Pénteken, 29-én a Concerto Budapest Snétberger Ferencsel és az Amadinda Űtögegyüttessel Spanyolhonhoz kötődő darabokat szólaltat meg. A fesztivál „ál-zárónapján”, július 30-án a szenegáli Youssou Ndour és Super Etoile de Dakar elnevezésű népes csapata szórtat nemcsak zenével, hanem táncsal is. Lesz azonban nulladik és plusznap is: 26-án a Veszprémi Petőfi Színház és a Magyar Állami Operaház előadásában láthatjuk a Pomádé király új ruhája című gyerekoperát, 31-én pedig az Auer Szimfonia lép fel a veszprémi vár történelmi környezetében felépített színpadon. Az esőhelyszín most is a Veszprém Aréna lesz. További információ: www.veszpremfest.hu

G.: *A zenekarában nem mindenki svéd. Dobosa például, Robert Ikiz, aki félig török, nemrégén járt Magyarországon. Van-e valami megkülönböztető svéd komponens az ön zenéjében, vagy a többi, számtalan sikeres svéd zenész és együttes zenéjében?*

N. L.: Kell lennie valami svéd jellegzetességnek a Funk Unit zenéjében, de hogy ez micsoda, azt én nem tudom megállapítani. Mindenki maga kell eldöntse, hall-e különlegesen svéd elemet benne. Tény, hogy nem mindenki svéd. Ikiz azonfelül nem is félig, hanem teljesen töröknek tartja magát. Basszusgitárosunk, aki énekel is, Magnum Coltrane Price, félig amerikai, félig svéd, a többiek közül a zongorista és a trombitás német, ráadásul egyikük cseh felmenőkkel, tehát – ahogy mondta is – nemzetközi a zenekar. Nem azt nézem, milyen nemzetiségűek, hanem hogy kivel szeretek turnéra indulni. A társaim nemcsak jó szólisták kell legyenek, fontos, hogy társaságba is jól beilleszkedjenek. Olyan partnereket választok, akikkel jó dolgozni, jó huzamosabban együtt lenni, és akiknek kellemes a személyisége. Ez is fontos, nem csak a zenei képzettség. ■

40 év, 4 nap, 40 fellépő Debrecenben

Évfordulóra készül az ország legrégebb jazzfesztiválja

Vannak nevek: Pori, Marciac, Perugia, Moers, Molde, Wiesen és mások. Jazz-zarándokhelyek, amelyek fesztiváljuk révén kerültek fel Európa kulturális térképére. Debrecennek nincs vonzó természeti vagy épített környezete, fesztiváljának költségvetése pedig nagyságrenddel marad el a neves európai seregszemlékétől. A Debreceni Jazznapok az 1980-as évekre mégis olyan eseményvé vált Közép-Kelet-Európában, amely az ország minden részéből, sőt a „testvéri” szocialista országokból is vonzotta a műfaj kedvelőit.

➔ Turi Gábor

Amikor a Magyar Rádió és a Kőlcsey Ferenc Művelődési Központ 1972. november 23-án a Bartók teremben az első hangversenyt megrendezte, senki nem sejtette, hogy több évtizedes sorozat magját vetették el. Az este sikere, amit ifj. Balogh Gyula triója (Miskolc), a Debreceni Jazz Kvarrett, Kovács Gyula együttese és az Apostol együttes fellépése váltott ki, további programok rendezésére sarkallta a szervezőket. Ezt az is motiválta, hogy bizonytalan lett az egyetlen hazai jazzfesztivál, a székesfehérvári Alba Regia sorsa. A célkitűzés az volt, hogy a hangversenysorozat néhány év alatt érje el egy Európa-szerte ismert fesztivál rangját, és egyúttal legyen a magyar jazzélet fóruma.

A hatékony munkamegosztás jegyében a programot a Magyar Rádió szervezte, a helyi művelődési központ pedig a rendezvény logisztikai háttérét biztosította. A Bartók Teremhez helyszínként kezdetben a Csokonai Színház, majd a városi sportcsarnok, később a művelődési központ épületei, néhány évig pedig a Nagyerdő társult. Olykor változott az időtartam és az időpont is: a négy napban állandósult fesztivált eleinte szeptember második hétvégéjén rendez-

AZ IDEI PROGRAM

A szeptember 1. és 4. közt zajló Debreceni Jazz Napokon a Kőlcsey Központ földszinti kiállítótermében énekesnők zongoristákkal, bőgősökkel és gitárosokkal duóznak, az emeleti Bálteremben a V4 Jazz Marathon zajlik majd, s a Színház Teremben lépnek fel a „nagy koncertek” szereplői, köztük a fesztivál sztárvendége, Chris Potter és a Budapest Jazz Orchestra. A MODEM kertben a fiatalok megszólítása a cél. A Baltazár téren a 45 éves Debreceni Jazz Együttes nyitja, majd vasárnap délben dixieland térszene zárja a 40. fesztivált. Az idén két „Artist in Residence” is lesz: Szakcsi Lakatos Béla és Subicz Gábor.

ték, aztán átkerült nyárra, majd tavaszra, s az utóbbi években ismét szeptember elején szól a jazz a cívisvárosban.

Az igazi jazzfesztiválnak lelke van, ami a muzsikusok és a közönség egymásra találásában, a szabadság, a spontaneitás és a minőség tiszteletében jut kifejezésre. A Debreceni Jazznapok forró hangulatú hangversenyeivel, több ezres közönségével az első évtized végére felülmúlta a hasonló hazai jazzrendezvényeket. Felvonult itt a magyar mezőny színe-java, a rádió által közvetített fellépések hallgatósága új művek sorát ismertette meg, a műhelyegyüttesekben, az örömenéléseken pedig külföldi muzsikusokkal nyílt mód közös játékra. A publicitást meghívott szakemberek jelenléte biztosította. A nemzetközi sztárok sorát 1977-ben két formáció, a Colors és a MUMPS nyitotta meg, akiket az évek során megannyi kiemelkedő muzsikus követett: Zbigniew Namysłowski, Tony Scott, Oregon, Steps Ahead, Peter Brötzmann, Kenny Wheeler, Jan Garbarek, Paul Motian, Joe Lovano, Larry Coryell, Chet Baker, Joe Zawinul, John Scofield, Dollar Brand, Elvin Jones, Johnny Griffin, Charles Lloyd, Bill Frisell, Marcus Miller, Wayne Shorter, Patricia Barber. Jazztörténet a Hortobágy mellékén.

A négy évtizednek voltak csúcspontjai, és akadtak hullámvölgyei is. A társadalmi viszonyok gyökeresen megváltoztak, de a Debreceni Jazznapok túlélte a nehéz időket, és a város kiemelt rendezvényeként negyvenedik évében is igényes programokkal várja az improvizatív zene híveit.

Az idei fesztivál sztárvendége: Chris Potter

Tárguló tér, szűkülő piac – jelentés Brémából

A népes, de annál nyugodtabb észak-német városban hatodszor rendezték meg a jazzahead!-et, amelyről már sokszor elhangzott, hogy az utóbbi időben Európa legrangosabb jazzvásárává nőtte ki magát – ehhez kétség sem férhet.

➔ Szabó Bálint

Mathias Eick

A jazzahead! jelentőségének emelkedésében talán közrejátszik az is, hogy a MIDEM egyre zsugorodik, és nemcsak a jazz, hanem a klasszikus zene súlya is csökkenő tendenciát mutat. A brémai börze viszont továbbra is stabilan gyarapszik, Sybille Kornitschky, a jazzahead! igazgatója a következő adatokat közölte a nyitó estén: a kiállítók száma 2011-ben 345-re nőtt, ami az előző évhez képest 20%-os növekedést jelent, a börze területe majdnem kétszeresére növekedett, és egyre nagyobb arányt képeznek az Európán kívülről érkező cégek.

Magyarország jelenléte ellenben nem sokat változott a tavalyi évhez képest, továbbra is mindössze két szervezet, a BMC és a Mediawave képviseltette magát ezen a rendkívül fontos eseményen. Ennek minden bizonnyal pénzügyi okai vannak, amin persze kellő kezdeményező készséggel és összefogással sokat lehetne javítani. A nagyobb országok esetében sem ritka, hogy közös standon mutatják be hazájuk jazzéletét, hiszen ennek nem pusztán anyagi előnyei lehetnek: a látogatók könnyebben eligazodnak, az adott ország kiállítói pedig egyszerűbben megismerhetik egymás külföldi partnereit, ami további együttműködések eredményezhet.

A jazzahead! nem pusztán szokásos értelemben vett vásár, hanem egyszerre grandiózus koncertmustra is: a booking agent-ek, lemezkiadók és a média képviselői mellett a fesztiváligazgatók és koncertszervező klubok is jelentős számban vannak jelen. A showcase-koncertek keretében há-

rom nap leforgása alatt a legelszántabbak akár 36 koncertbe is belehallgathattak.

Az Európai jazztalálkozóznak elnevezett program a két közbülső nap délutánján, a vásár területén lévő két koncertteremben kapott helyet. A húsz előadás egyike volt az Oláh Kálmán, Perico Sambeat, Szandai Mátyás és Marc Miralta alkotta spanyol-magyar kvartett koncertje, melyen megszólalt néhány kompozíció a nemrég megjelent Sketches of Pangea című albumról (e CD-ről a 74. oldalon olvasható recenzió). A legérdekesebb fellépőkről felsorolásszerűen: a finn Kalle Kalima kvartett Lynch-filmek által ihletett kompozíciói, negyedhangú tangóharmonika kísérettel; Stian Westerhus gitáros szólóban, széteffektvezve, négy erősítőn; Michiel Braam együttlélegző triója; a színpadra született, elbűvölő norvég énekesnő, Randi Tytingvåg; a Jef Neve-Pascal Schumacher duó.

Az esti koncertek az egykori vágóhíd épületében (Kulturzentrum Schlachthof) szoktak helyet kapni. Az első este mondhatni már hagyományosan a tengerentúli zenekaroké. Tavaly az izlandi vulkán hamuja erősen megtizedelte a fellépők és a nézők számát egyaránt, ez alkalommal viszont teltház fogadta a négy bemutatkozó zenekart. A színvonal az est előrehaladtával csökkent: a fiatal tehetségekből álló ausztrál zongoratrió (Trichotomy) volt a legmeggyőzőbb, a virtuóz mandolinos Hamilton de Hollanda brazil gyökerű zenéje érdekes volt pár szám erejéig, ez azonban már kevésbé mondható el az őket követő kanadai zongoratrióról, vagy az inkább amatőr zenekar benyomását keltő és legfeljebb is csak kuriózumnak tekinthető indonéz csapatról.

A második estét hat német jazzformáció kapta, velük párhuzamosan pedig a vásár történetében először klubkoncertekre lehetett ellátogatni a város különböző lakójaiba. Mi végül az ECM-esten kötöttünk ki a brémai rádió egykori, elég rossz akusztikai adottságokkal „megáldott” termében, ahol két vadonatúj lemez bemutatójába hallgattunk bele (Colin Vallon Trio: Rruga, **Mathias Eick**: Skala). A német estről egyébként másnap többek azt mondták, hogy Frederik Köster trombitás nyújtotta a legemlékezetesebb élményt.

Az utolsó este a törököké és így inkább a világzenéé volt, aminek a helyi Baba Zula-rajongók örülhettek a legjobban. Mozdulni nem lehetett, annyian voltak, számomra azonban Derya Türkan kamáncse-játéka tette oda végérvényesen a jazzahead! mögé a felkiáltójelet – jövőre is ott kell lennünk! ■

A jazzahead hivatalos honlapja: www2.jazzahead.de

A dalban gondolkodó énekesnő – Karosi Júlia

A gyönyörű hangja mellett zeneszerzői és szövegírói tehetséggel is megáldott, saját kvartettjét vezető énekesnő, aki tavaly különdíjat nyert a lengyelországi Voicingers jazzénekesversenyen, 2008 óta a jazz tanszék hallgatója. A Zeneakadémia pályázatán kiemelt tehetségként egyhangú döntéssel nyert idénre továbbképzési lehetőséget.

◆ Bércesi Barbara

Karosi Júlia zenei közegben nőtt fel: édesanyja Pászthy Júlia opera-énekesnő, bátyja Karosi Bálint orgonaművész. Juli számára a legtermészetesebb dolgok közé tartozott a muzsika jelenléte, így érthető módon azt sem tudja felidézni, mi lehetett a szikra, mely őt is a zene bűvkörébe vonta. Egy különös korai tapasztalása még születése előtről származik. Történt, hogy tizenéves korában igen megérintette egy Villa Lobos-dalciklus, amelyet megmutatott édesanyjának. Ő csodálkozva mondta: épp ezt a dalciklust énekelte lemezre, amikor Julival volt terhes.

Írni, olvasni sem tudott, amikor bátyja zongorázását hallva Juli maga is kedvet kapott a hangszerehez. Hosszú éveken át képezte magát rajta, de mivel a konzervatóriumba zongora szakra nem, csak szolfézásra vették fel, ő inkább a hagyományos gimnázium mellett döntött, zongoraművészi ambícióit pedig feladta. Öt évig hegedülni is tanult, de nem érezte magáénak a hangszert. A kórusban való éneklést annál inkább. Gimnazistaként nyolcadik helyet ért el a filozófia OKTV-n, ami egyrészt rendkívül tiszteletre méltó teljesítmény, másrészt egyenes utat jelentett számára az ELTE filozófia-esztétika szakpárjára. „Mindig szerettem olvasni és írni is, tízévesen például még író akartam lenni” – próbálja érzékeltetni Juli, mennyire nem volt átlagos kislány. A filozófia szeretetével is bátyja „fertőzte meg”. „Először talán Platón kezdetem olvasni, és azonnal éreztem, hogy olyan élményt nyújtanak a dialógusai, amelyet egy szépirodalmi szöveg sohasem tudott.”

A szikra, amely Julinak a jazz iránti szeretetét gyújtotta, könnyebben azonosítható. Jazzrajongó édesapja lemezgyűjteményének több darabját, köztük Oscar Peterson, Shirley Horn, Ella Fitzgerald vagy Sarah Vaughan albumait is nagy kedvvel hallgatta már tizenévesen. Aztán a maga öröme megtanult háromkötetnyi Gershwin-darabot. Ez a vonzalom odáig „fajult”, hogy végzős bölcsészhallgatóként beiratkozott az Etűd zeneiskolába. Winand Gábor tanítványaként azonnal a mélyvízbe került. „Már az első órán imp-

Karosi Júlia: Platónról Petersonig

rovizálnom kellett, amit akkor próbáltam életemben először. Úgy éreztem, szárnyalok, katartikus élmény volt!” – meséli mosolyogva. Később Lakatos Ágnes is tanította, aki Berki Tamással együtt a jazz tanszéken jelenleg is oktatja őt. Előbbinél a szisztematikus pedagógusi módszerek és a hangképzéssel kapcsolatos tanácsok, utóbbinál az ösztönös zenei megközelítések keresésére irányuló inspiráció adta a legtöbb segítséget Julinak.

A gyerekkori írói ambíciók máig élnek Karosi Júliában: saját dalszövegeket ír, sőt komponál is, ami nem lenne feltétlenül elvárható egy jazzénekesnőtől – bár tény, hogy manapság e tekintetben nagyobb nyomás nehezedik a vokalistákra. „Szerintem kétféle hozzáállás léte-

zik. Mondhatja azt egy énekes, hogy ő interpretáló művész, ezért nem komponál; ez is érthető. Én viszont a 21. században élő európai és magyar művészként úgy érzem, definiálnom kell, hogyan viszonyulok a jazz műfajához, amely alapvetően afro-amerikai gyökerű zene” – magyarázza Juli, akinek valóban komoly célkitűzése, hogy művészete által meghatározza önmagát. Zene- és szövegszerzőként is az egyszerűsége törekszik, ami a hozzá legközelebb álló dal műfaj fontos jellemzője, egyszersmind igyekszik távol tartani magát a közhelyektől.

A Balázs Tamás zongorista, Horváth Balázs bőgős és Juli férje, Varga Bendegúz dobos által teljes Karosi Júlia Quartet már dolgozik első lemezanyagán. „Még kéne néhány számot írnom dűrban, mert eddig túl borongós az alaphang” – mondja, s hozzáteszi, sokan furcsállják is zenéje árnyas hangulatát, hisz ő maga kifejezetten vidám, derűs jelenség. A remélhetőleg napsugarakkal teli végeredmény az év végére várható. ■

Karosi Júlia hivatalos honlapja:

www.myspace.com/karosijulia

A Karosi Júlia Quartet következő fellépései:

Június 3. Gödi Jazz Fesztivál

Július 1. Zsámbék Jazz Open

Harmadik évtizedét kezdi a Mediawave

Már tavaly is a Szombathelyi Est különszáma adott hírt a Mediawave aktuális programkínálatáról, és idén is itt olvashatjuk a 2011. június 2–11. közt zajló, 21. fesztivál programját. Az Arrabonából Savariába költözött film- és zenei fesztivál azonos üzenettel, célkitűzésekkel, a megszokott stíláris

programfelhozattal várja régi és új híveit. A jazz és az annál tágabban értelmezett improvizatív zenék nyújtotta választék most is tartalmaz több nemzetiségű, kifejezetten az alkalomra szerveződő, műhelymunka eredményeként megvalósuló projekteket, melyek közül június 8-án a Weöres Sándor Színházban a Bede Péter szaxofonos által megálmodott Iszap formáció és Busa Pista MC fogadja Oli Mayne vibrafonost, június 11-én pedig ugyanott egy magyar/francia/német/amerikai erőegyesítésből származó Jazz Reggae Projektnek örülhetünk – részben a BMC jóvoltából. A névsor: Michael Schiefel, Carsten Daerr, **Tóth Viktor** (képünkön), Christophe Monniot, Manu Codija, Szandai Mátyás, Hamid Drake. Látens nemzetközi produkció a Franciaországban élő Kovács Tickmayer István zongorista találkozása Grensó Istvánnal és Geröly Tamással, akik június 10-én az említett színházban koncerteznek, de előttük még ugyanaznap az Impro Víziók 2.2 játszik erdélyi magyar népzenei ihletésű és arra alapuló improvizált zenét.

További információ: www.mediawavefestival.hu

Névadóját ünnepli a bánki fesztivál

A VIII. Louis Armstrong Jazz Fesztivál a Bánki-tó partján sok ingyencéggel ünnepli a száztíz éve született és 40 éve hiányolt fekete trombitást. Az első napon, június 24-én a Police Big Band játssza a megnyitó fanfárokot, majd a Bohém Ragtime Jazz Bandhez csatlakozik a kanadai Bria Skonberg trombitás. Az International Swing Quartet névre keresztelt francia–amerikai formáció adja a nap zárókoncertjét, mely után levezetésként jam sessionön lazulhatnak a swingzene hívei a Tó Hotel kertjében. Másnap délután ugyanon indul újra a buli, mikor is Skonberg az International Swing Quartetet erősíti, aztán a Svájcban élő, itthon ritka vendégnek számító Csík Gusztáv all-star (avagy both stars) triója, vagyis Reggie Johnson bőgős és Alvin Queen dobos fogadja Joan Faulkner énekesnőt. Utánuk a Louis Armstrong Tribute Band néven futó magyar sztárválogatott mellett lép színpadra két amerikai nagyjágyú, **Warren Vaché** kornettjátékos (képünkön) és Scott Robinson fúvós multiinstrumentalista. A fesztivál zárásaként a Louis Armstrong Jazz Festival All Stars zenél, és lesz még egy búcsú-jam session.

További információ: www.jazzfestival.hu

Sergio Mendes budapesti szülinapi bulija

A Papp László Budapest Sportarénában lép fel július 7-én a hatvanas évek legnagyobb brazil jazzsztárja, Sergio Mendes zongorista, zeneszerző. A Gramofon olvasói is tapasztalhatták, hogy a hetvenedik születésnapját ünneplő Mendes az utóbbi években újra módfelett termékeny, 2006-ban jelent meg Timeless, 2008-ban Encanto és 2010-ben Bom Tempo című albuma – mind a Concord kiadó gondozásában. A brazil sztár nemrégiben kitágította horizontját, és a Black Eyed Peas-zel való együttműködése által nemcsak a latin jazz, hanem a dance és a hip-hop rajongói felé is tett jó pár lépést. Mendesnek az egykor Brasil '66 néven, majd a változó időknek megfelelően új évszámokkal futó csapatai évtizedeken át hódítottak hazájukban és az észak-amerikai kontinensen is. Felvételeik rendre uralták a slágerlistákat. Mendesnek pályája elején Antonio Carlos Jobimmal és João Gilbertoval is volt módja együtt játszani, majd a jazz hőseivel, Cannonball Adderley-vel, Art Farmerrel, Phil Woods-zal és másokkal készített felvételeket. Popslágerek bossa novásításával már a hatvanas években próbálkozott, óriási sikert hoztak Beatles-, Simon és Garfunkel-, illetve Otis Redding-feldolgozásai. Sergio Mendes minden bizonnyal táncra ingerli majd közönségét Budapesten.

További információ: www.danubiusmusic.com

Új helyszínen a 14. Sambosi Jazzfesztivál

Ez évtől a pesti belváros helyett a budafoki Törley Pezsgőpincészetbe várja a zenei élmény és a pezsgő által emelkedett hangulatba kerülni vágyókat Bosnyák Ilona, aki immár 14. alkalommal szervezi meg jazzfesztiválját. A kétnapos rendezvény első napján, augusztus 2-án 20 órától Tony Lakatos német kvintettje (képünkön) játszik, a hírneves saxofonos mellett Axel Schlosser trombitás-szárnykürtös, Michael Flügel zongorista, Thomas Heidepriem bőgős és Jean-Paul Hochstatter dobos lesz hallható. Másnap a Sárík Péter Trió kezdi az estét, majd 21 órától a Kozma Orsi Quartet játszik. Mindkét formációra jellemző, hogy közérthető zenéjüket lenyűgöző virtuozitással adják elő. Érkezéskor a fesztivál minden vendégét egy pohár Törley pezsgővel fogadják a szervezők.

További információ: sambosi.hu

Jazz a Palotában

Amióta a Művészetek Palotája 2005-ben megnyitotta kapuit, az augusztus 20-i tűzijáték előhangjaként minden évben jazz szól a ház falain belül és kívül. Nem lesz ez másként idén sem. Amíg a beltéri helyszíneken a tradicionális és a modern jazz avatott képviselőiből álló kisenekarok és a hozzájuk szabadon csatlakozó, egymást váltó szólisták zenélnek jam session jelleggel, addig a nagyszínpadon egyedi produkcióval készül délután a Little Jazz Band, este pedig a Police Big Band, illetve karmesterük, a trombita- és harsonaművész Szalóky Béla. A big band swingzenéjére nyolctól az első tűzijátékok fellövéséig forgathatják partnereiket az ünneplő egybegyűltek.

További információ: www.mupa.hu

Az összeállítást készítette: **Bércesi Barbara**

Húszéves a Gyulai Vár Jazz Fesztivál

Évfordulót ünnepel a Gyulai Vár Jazz Fesztivál, mely 1992 óta több mint nyolcvan formációnak adott fellépési lehetőséget. A jazzeseményekhez évekig dixielandfesztivál, néhány éve bluesfesztivál kapcsolódik, az idei, július 23-án tartandó jubileumi eseménnyel egy időben pedig az elmúlt két évtizedet illusztráló fotókiállítás is nyílik, s ugyanekkor mutatják be azt a könyvet, amely összefoglalja a fesztivál gazdag történetét. A huszadik fesztivál első fellépője a Gyulai Big Band lesz, akik együtt nőttek fel a fesztivállal. Utánuk húsz olyan kiemelkedő magyar jazz-zenész játszik, akik többször felléptek Gyulán az elmúlt két évtizedben: Binder Károly, Dresch Mihály, Szabados György, Grecsó István, Baló István, Szandai Mátyás, Lukács Miklós, Benkő Róbert, Geröly Tamás, Kovács Ferenc, Borbély Mihály, Vukán György, Kőszegi Imre, Berkes Balázs, Szakcsi Lakatos Béla, Balázs Elemér, Oláh Kálmán, Winand Gábor, Egri János és Fekete-Kovács Kornél. A jubileumi jazzfesztivál külföldi sztárvendége a basszusgitár világszerte elismert virtuóza, **Victor Bailey** (képünkön) és együttese.

További információ: www.gyulaivarszin haz.hu

Liszt, Armstrong és mások a Palotában

A hagyományos jazzműfajoktól a swingig utazhatunk a hetedik éve töretlen népszerűségnek örvendő háromnapos New Orleans Swing fesztiválon, amely kezdetnek még a huszadik századnál is korábbra repít. Augusztus 26-án a több mint negyedszázada működő **Bohém Ragtime Jazz Band** (képünkön) mutatja be Ittész Tamás jazz- és Zsoldos Bálint klasszikus zongoravirtuóz segítségével, hogyan hatott Liszt Ferenc munkássága a ragtime-ra. 27-én a tízéves Jazz Steps zenekar muzsikál, akik a korai és késői swing-repertoárból is válogatnak csemegéket. Estjük megkoronázásaként az amerikai Janice Harrington lép színpadra, aki olyan sztárok mellett énekelt, mint Frank Sinatra Jr., Sammy Davis Jr. vagy Lionel Hampton. 28-án, a fesztivál zárónapján a 110 éve született trombitás király művészetét ünnepelhetjük a Louis Armstrong Revival Band jóvoltából, akik Németországból érkeznek. A különleges formációban három külön trombitaszólam kelti új életre Armstrong jeles melódiáit és ismert szólóit.

MICHAEL DREGNI: DJANGO REINHARDT

Cartaphilus, 384 oldal

Szinte hihetetlen, de immár ötvenedik kötetéhez érkezett a kissé bizarr elnevezésű „Legendák élve vagy halva” könyvsorozat. A kiadó röpké fél évtized alatt a rock, a pop, a blues és a jazz számos kiemelkedő személyiségének történetével ismertette meg a magyar olvasóközönséget. A nevezetes eseményt a műfaj legregényesebb életútját bejárta roma művészeről, a 100 éve született Django Reinhardtól írott művel tették emlékeztetéssé.

A könyv jelentősége abban áll, hogy az elmúlt években a legfontosabb amerikai zenészekről még csak-csak volt némi információk a nehezen beszerezett angol és német nyelvű szakirodalom révén, de egy – a számunkra az elzárkózás évtizedeit jelentő időszakban élt – francia művészlől vajmi kevés. Ezért (is) hézagpótló ez a mű. Ráadásul lebilincselően olvasmányos, azaz annak is érdekes lehet ez a – valóban regényes – emberi sors, aki soha nem hallotta Django egyetlen felvételét sem, sőt maga a műfaj sem érdekli különösebben.

A legendás francia gitáros igazi vándorcigányként született és voltaképpen még sikerei csúcán sem kívánt konszolidált életet élni. A 13 fejezet mind-egyikében bőven találunk elképesztő történeteket a zseniális zenészlől, aki

csaknem analfabéta volt, a kottát sem ismerte, nem érdekelte a pénz, az anyagi javak gyűjtése, nem vonzotta a városi életforma komfortja és igazán csak övéi körében érezte jól magát.

Érdekessítő megismerni azt, hogy hősünk hogyan vészelté át a német megszállást, két hosszabb – angol nyelvterületen való – tartózkodása is szinte teljesen ismeretlen volt eddig számunkra. Ő ugyanis igazi francia volt, nem szeretett külföldön élni, nem beszélt angolul és nehezen tolerálta a számára idegen szokásokat, ételeket, öltözködést, életvitelt.

Kifejezetten meglepő a Zarándokút 1946–47 című fejezet Django amerikai útjáról. Jóllehet nagy volt a respektje a tengerentúlon, csalódással és kiábrándultsággal végződött a jazz szülőföldjén tett látogatása. Dregni remek könyvét lapozgatva nem csodálkozhatunk rajta, hogy ez a rendkívüli személyiség, aki szinte nem is erre a világra való volt, mindössze 43

évet élt, és éppen akkor távozott, amikor a Jazz at the Philharmonic

koncertturnéi révén már életében világhírűvé válhatott volna.

Nagyon impozáns a szerző által áttanulmányozott – több száz cikket és tanulmányt tartalmazó – irodalomjegyzék. A képanyag viszont meglehetősen szegényes (mindössze 16 kisméretű illusztráció), amely sem az otthoni fellépésekről, sem az amerikai vendégszereplésen készült fotókból nem tartalmaz egyet sem.

Márton Attila

www.jazzma.hu

A jazzkedvelők számára nem kell bemutatni Maloschik Róbertet – s nem csak azért, mert a Gramofon 2010–2011. téli számában egy hosszabb interjú jelent meg vele. Több generáció követte figyelemmel jazzműsorait a Magyar Rádióban, vett részt az ő művészeti vezetésével zajlott Zsámbék Jazz Open sorozatokon vagy a Márványteremben rendezett koncerteken, és sokan fogták kézbe 1995 és 1996 között legalább egy példányát a havonta megjelent Majazz folyóiratnak. Ugyanebben az interjúban Maloschik azzal a gondolat-ral zárta a beszélgetést, miszerint: ha megtehetné, nyugdíjas éveiben egy-egy közt saját jazzlapot is indítana. 2011. március 1-jén megtette.

Az általa „a világ egyetlen naponta többször is frissülő jazz napilapja”-nak nevezett kiadvány internetes orgánus, hiszen a 21. században, egy réteg-műfaj esetében ilyet célszerű működtetni. A cím természetesen jelzi, hogy ez

a néhai havilap egyfajta jogutódja, napi kiadásban. Amint betölti a böngésző a kezdőoldalt, letisztult, egyszerű, átlátható dizájn fogadja a látogatót – valamint felbukkan a „személyi kultusz” első jele, amennyiben a menüsor feletti fotókon csupa olyan jazzsztár néz (vagy nem néz) ránk, akik egykor Maloschikék által szervezett koncerteken léptek fel. Persze az arcképcsarnok impozáns, lehet kivel büszkélkedni...

Ami a tartalmat illeti, részben a portáljelleg mutatkozik meg benne, vagyis jelentős mennyiségű naprakész információt érhetünk el, de a JazzMa hosszú távon többre is vállalkozik: a jazztörténet egészét kívánja lefedni stílusmeghatározásokkal, hazai és külföldi előadók adatait tartalmazó lexikkal, diszkográfiával. Természetes, hogy az adathalmaz itt folyamatosan bővül, ami annál is nagyobb feladatot jelent a főszerkesztő és maroknyi munkatársa számára, hogy a naponta frissülő anyag mennyisége már eleve tetemes. No, de Maloschik elhivatottsága, sőt megszállottsága közismert.

A precízen szerkesztett, részletes és informatív koncertkalendárium, a friss lemezkritikák, a „sztár-interjú” és az aktuális hírek valóban „képben tartanak” a honi jazzéletéről. Becsülendő törekvés, hogy külön figyelem irányul a vidékre (I. Provincia). Izgalmasak a negyven-ötven évvel ezelőtti koncertekről írott Világsztárok Magyarországon cikkek.

A Majazz és a JazzMa közti legkevésbé vágyott hasonlóság, hogy Maloschik túlzó mértékben ad hangot személyes vélekedéseinek. Legalább is szükségtelennek érzem az „(- a szerk.)” beszúrásokat, hiszen a JazzMa amúgy különleges értéket képvisel.

Bércesi Barbara

**JOE LOVANO US FIVE:
BIRD SONGS**

Az album címe nem dalos madarak hangzására, hanem a legendás Charlie Parker szerzeményeire utal, de ez se nem Parker- emlékalbum, sem pedig a bebop alapítóatyja munkájának modern átértelmezése, mint amilyen például Django Bates nemrég megjelent Beloved Bird lemeze volt. A Lovano album felvillantja azokat a javarészt kiaknázatlan zenéi lehetőségeket, amelyeket Parker muzsikája nyújt az Ornette Coleman és Coltrane-t követő zenészgenerációknak. Parker szólói elképesztő ötletek sorából tevődtek össze, melyek mindegyike egymagában is tökéletes dallam volt. Lovano ezt aknázza ki nagyszerű kvintettje élén abban a tudatban, hogy Parker olyan lélegzetelállító sebességgel ontotta magából a kompozíció szintjén mozgó rögtönzéseket, hogy az improvizációban rejlő melódiákat a közönség fel sem ismerte. Így aztán, amikor Lovano az eredetileg altszaxofonon és nyaktörő tempóban játszott Donna Lee-t balladává lassítva, a swing-korszak nagy tenorosaira emlékeztető tónusban, jó levegősen adja elő, vagy a másik végletben, a free jazzre hajazó „élve boncoló” módszerrel darabolja fel a parkeri életmű korszakalkotó darabját, a Kó-kót, először rá sem jövünk, hogy mit hallunk. Az egész album tudatos és zseniális ötletparádé, ami ugyanakkor nem agyonkomponált és rengeteg alkalmat nyújt az improvizációra. A tudatosságot jól jellemzi az ellenpontozásos Blues Collage, amelyen Lovano, a bőgős Esperanza Spalding és a zongorista James Weidman szimultán játssza három különböző blues-alapú Parker-szám témáját, melynek összehatása egy bájos, neoklasszikus fuga. A Bird songs diszkrét főhajtás olyan jazzóriások, mint Sonny Rollins, Dexter Gordon, Ornette Coleman vagy Roland Kirk öröksége előtt.

Pallai Péter

Blue Note – EMI
5099990586125

**GRENCÓS OPEN COLLECTIVE WITH LEWIS
JORDAN: LOCAL TIME**

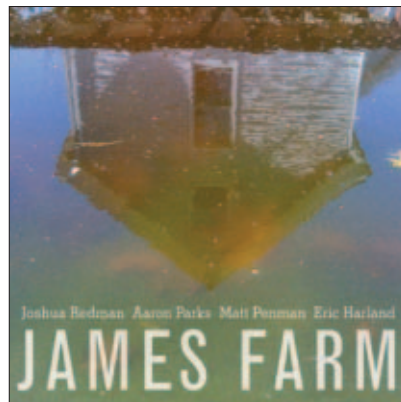
Aki látta a „Szabad vagyok” című portréfilmet Grencsó Istvánról, az megismerhette ennek az öntörvényű művésznek sajátos filozófiáját, spirituális életszemléletét. „A zene megmaradt transzcendensnek” – vallja. A hazai avantgárd legfontosabb képviselőjének zenei világa nem kategorizálható, olykor jazznek aposztrofált improvizatív kortárs zene. A fekete amerikai jazz legjobb hagyományait a hazai talajba átlátható Grencsó Pista „kollektívái” gyakran váltóznak, előző albumán például még két dobos, most viszont két bőgős (Benkő Robi és Hock Ernő, utóbbi basszusgitáron is játszik) található a szokatlan felállásban. Grencsó partnerei még a holland harsonás-trombitás Hans van Vliet, új dobosa Miklós Szilveszter és az amerikai altszaxofonos–költő Lewis Jordan.

Ha igaz, hogy nincsenek véletlenek, akkor Grencsó és Jordan találkozása a győri Mediawave-en, majd évvel később Budapesten szinte sorsszerűen mondható, annyira rokon lelkek. Immáron második közös albumuk is megszületett a progresszív törekvéseket felkaroló BMC kiadó jóvoltából. Lehetetlen eldönteni, hogy az ötletes témák (többnyire Grencsó-kompozíciók), a hangszerelések, a szólók, a zenekari összjáték vagy az egész zenei anyag komplexitása tetszik-e jobban. Kiemelkedő a címadó darab, ez a legjobb kompozíció és egyben a legsikerültebb interpretáció is.

A költészet integrálása a jazzbe már az ötvenes évektől megkísérelte a műfaj legjobbjait, még hírneves hazánkfia, Zoller Attila is készített egy sikeres albumot Heinrich Heine: Jazz&Lyrik címmel. Jordan artikulált versmondása a zene szerves részét képezi, a nagy amerikai elődök, Langston Hughes és Charles Mingus együttműködéseit idézve.

Márton Attila

BMC Records
BMC CD 181

JAMES FARM

„A James Farm Joshua Redman szaxofonos, Aaron Parks zongorista, Matt Penman bőgős és Eric Harland dobos együttese, amely a hagyományos jazzkvartett-felállást progresszív magatartással és modern hangzással ötvözi, az eredmény pedig ritmikailag és technikailag komplex, ugyanakkor harmóniákban gazdag, dallamosságában tetszetős, érzelmileg megkapó zene. A tagok kollektív improvizáció iránti elkötelezettsége dalközpontú megközelítéssel párosul, amely magába olvasztja a rock-, soul-, folk- és klasszikus zenéi hatásokat. A James Farm zenéjében közös nevezőre kerül a komolyság a kifinomultsággal, a mozgékonyosság a célirányossággal, a szerves zenélés a tudatossággal.”

Eddig a Joshua Redman 2009-es montreáli fesztiválszereplésére összeállt csapat honlapjáról idézett bemutatás, amivel véget is érhetne a kritikus szerepe, hiszen a zene árnyalt leírását kapjuk. Az együttes összetétele és az alapítását követő fellépéssorozat 'supergroup' létrejöttére utal. A csapat tagjai jól ismerik egymást, különböző változatokban többször játszottak együtt, és kétségtelenül az amerikai közép-nemzedék kiemelkedő muzikusait tisztelhetjük bennük. A zene minőségére sem lehet panasz, hiszen kevés ennyire átgondoltan építkező, mégis közvetlen hatású, a közös játékot előtérbe állító, ugyanakkor az egyéni megnyilvánulásoknak is teret adó produkcióval találkozni manapság. Kifogás inkább ízlésbeli lehet. Esetemben ez a tudatosság olykor kiszámítottágnak ható jelenléte, a kor érzelmi amplitúdójára rezonáló romantikus hangvétel miatt fogalmazható meg. Mintha nem a csoportkohézióban formálódó spontán energiák, hanem a jazzipar szükségletei hozták volna létre a formációt – amely ezért boldog létre ítéltetett a Földön.

Turi Gábor

Nonesuch – Warner
526294

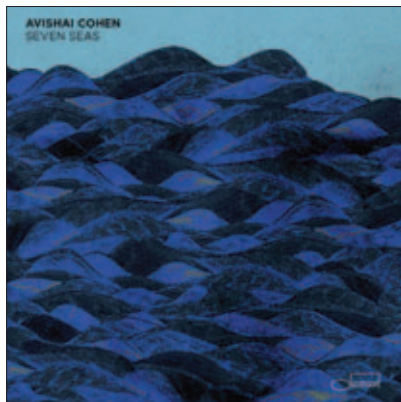

**OLÁH KÁLMÁN/PERICO SAMBEAT/
SZANDAI MÁTYÁS/MARC MIRALTA:
SKETCHES OF PANGAEA** ●●●●●

Oláh Kálmán kezének érintése a követ is képes arannyá változtatni. Melodikus invenció, harmóniai gazdagság, érzeleműs, modern hangzás, sodró zeneiség – sorolhatjuk zenéje jellemzőit. Jelenléte akkor is meghatározó, mint a Sketches of Pangea esetében, amikor a tizenkét számnak csak a harmadát jegyzi. A kvartett két magyar és két katalán muzsikussal együtt, és a meghatározás a kapcsolat lényegét is kifejezi: a nemzetiségi és távolságbeli különbségek ellenére közös nevező fűzi össze az előadókat. Mintha zenei tejtésvérek kezelnék a hangszereket. Semmi nem fejezi ezt ki jobban, mint Oláh Magyar Vázlat No.2. című szerzeménye, amely a pentaton magyar népdalformából kasztanyettával kísért spanyolos lüktetésbe vált a téma kibontása után. Persze van más, a jazz törzanyagához közelebb eső találkozási pont is, mint a magyar zongoristának az excentrikus amerikai előd, Thelonious Monk előtt tisztelgő kompozíciója. A lemez címe történelem előtt időkre utal. A Pangea vagy Pangaea (ógörög Πανγαία, azaz „az egész föld”) az a szuperkontinens, amely a paleozoikum és mezozoikum korszakokban létezett, és amelyből a lemeztektonikai mozgások révén kivált minden mai kontinens. A keletkezéstörténet persze csak tematikus keretét adja annak a sokrétű és sokszínű modern mainstream zenének, ami a zene anyagát kiteszi. A lemez erős kompozíciós bázisra épül, amelyhez a szoprán- és altzaxofonon is erőteljesen játszó Perico Sambeat öt darabbal járul hozzá. De talán ennél is fontosabb a megvalósítás módja, amely a kitűnő egyéni teljesítmények révén esetünkben magas osztályzatra érdemesíti a BMC nemzetköziesítési törekvését. Katalónia és a Kárpát-medence a Pangeán sem lehetett ennyire közel egymáshoz.

Turi Gábor

BMC Records
BMC CD 180

**AVISHAI COHEN:
SEVEN SEAS** ●●●●●

Térdig gázolunk bele az „itt és most”-ba – ahogy a lemezborító belső lapjain látható portrék mutatják bögösünket, egy nagy, de sekély vízben. Cohen, az éneklő nagybögős Chick Corea mellett tűnt fel, utána kemény éveket húzott le New Yorkban is, és már tekintélyes, igazi polyglott jazzerként költözött Izraelbe. Addigra már nagy név volt saját zenekarával, rengeteg helyre hívják azóta is állandóan, pompás új lemezének turnéja éppen Budapestről indult. Ez az áradó, pozitív energiákkal teli, rafináltan megírt és hangszerelt, csupa lüktetés zene fiatalok széles rétegeinek is nagyon bejön. És bár gondolhatunk az e.s.t.-re vagy akár a Bad Plusra is, Cohen mindegyiknél romantikusabb és egyben ritmikusabb. Harmóniái ugyan utalnak a Közél-Keletre, de ennek nem szabad túl nagy jelentőséget tulajdonítani, kubai emigráns és más dialektusokat ugyanolyan flottul beszél. A klasszikusra és a popra egyaránt nyitott stílusának a romantikus dal, a szabályos formák adják a keretet, maisága és népszerűsége azonban nem ebből fakad, hanem az általa nagyon komolyan vett és a legnagyobb mértékben ki- és felhasznált poliritmián, mellyel egyszerű dolgokat is árnyal, át- és rárejtege. Az alaptrío mindhárom tagja ritmust játszik vagy „énekel”. A lenyűgöző Shai Maestro játéka engem Lyle Maysére emlékeztet. A lemezen, szemben a turnéval, az oud, a szaxofon és még további hangszerek erősítik az emberi hangra emlékeztető közvetlenséget, Karen Malka énekesnőről nem is beszélve. Második Blue Note-albumán Cohen tovább építkezik, nagyszerű dalainak és hangszerelésének nyomában új horizontok nyílnak. Avishai Cohen és zenéje úgy kellett a műfaj egészének, mint a friss, tengeri szellő kell a parti fáknak.

Zipernouszky Kornél

Blue Note – EMI
5099994954920

**COREA, CLARKE & WHITE:
FOREVER** ●●●●○

A Return to Forever 2008-as visszatérése után a zenekar három tagja Al DiMeola nélkül egy akusztikus turnét szervezett, amelyet ez a dupla lemez dokumentál. Kissé félrevezetőnek érzem a címet, hiszen az albumnak nem sok köze van a fusionhöz. Az első lemezen található koncertfelvételek, amelyek nem okoznak meglepetést: hangszerűk legnagyobbjai közé tartozó, egymással évtizedek óta dolgozó nagymesterek ismert (többnyire saját) szerzemények előadásával mutatják meg, milyen a kifogástalan együttjáték, ennél több ambíciójuk azonban nincs. A második lemezen a koncertre való felkészülés próbáiban készült felvételek találhatók, ahol az alaptrío kívül három vendég is hallható: Jean-Luc Ponty hegedűn, Bill Connors gitáron, valamint az énekes Chaka Khan. A standardok természetesen kiváló nyersanyagul szolgálnak egy könnyed jam sessionhoz, amelynek kötetlen hangulatát a keverésnél helyenként meghagyott, számok közti szövegelésekkel is jelezni próbálták. A Return to Forever fusion-klasszikusait viszont annak idején részben ugyanezek a szereplők összehasonlíthatatlanul lelkesebben és izgalmasabban adták elő. Furcsa játék az idővel, hogy a zenekar modernebb darabokat „antikol” és szólaltat meg úgy, mintha azok is standardok lennének. Úgy érzem azonban, hogy ezek a változatok semmit nem tettek hozzá az akkori gondolatokhoz, pedig azt, hogy ez akár másképpen is lehetne, az egyik főszereplő, Stanley Clarke tavalyi lemeze bizonyítja, ahol szintén a fusion fénykorát idézi a számok egy része, csak sokkal érdekesebb a végeredmény. A lemez csúcspontja az a két szám, amelyben Chaka Khan is szerepel. Minden idők egyik legnagyobb énekeséről megint kiderül, hogy miért lett belőle énekesek generációinak példaképe.

Huszár Endre

Concord – Universal
8 88072 32627 9

**MAGNUS ÖSTRÖM:
THREAD OF LIFE**

Az egykori e.s.t. mindkét tagja saját zenekart alapított a zongorista szerencsétlenül végződött balcsese után. Míg a bőgős Dan Berglund már második albumát jelenti meg az ACT kiadónál, addig Magnus Öströmnek több év kellett a történetek feldolgozásához, és úgy tűnik ennek az időszaknak a legjobb lenyomatául a nemrég megjelent Thread of Life szolgálhat. Igazi hommage-lemezt tarthatunk kezünkben: a fekete lemezborítón a gyásztól kissé meggyötört arcú Magnus képe azt sugallja, hogy bár szinte lehetetlen, mégis tovább kell lépni. Ennek eleget téve tíz saját szerzeményt hallhatunk a rendkívüli dobostól, a páratlan ritmusú groove-ok seprőlő királyától, vele teljesen egyenrangú három fiatal zenész társ gyűriójében.

A Prelude egy csapásra megadja a lemez atmoszféráját és egyben témáját: az élet fonálát szövő három moirát hallhatjuk, akik az ember sorsát saját kényük-kedvük szerint alakítják. Pontosan ebben a kiszolgáltatottság-érzésben rejlik a melankólia az, amely áthatja az egész albumot. A prelúdiumot követően felhangzik egy, a legendás trió világát idéző páratlan ritmusú opus – itt rögtön ki is kell emelnünk, hogy sem a zongorista, sem a bőgős nem esett bele a hasonlítani akarás csapdájába, és ez különösen fontos egy olyan lemeznél, amely akarva-akaratlanul Esbjörn Svenssonnak (és triójának) állít emléket. Érdekes módon egyedül a híres Avatar stúdióban felvett Ballad for E lög ki a szerzemények közül, melyen Dan Berglund bőgözik, és az egykori e.s.t.-vendég, Pat Metheny gitározik – ez a darab kissé unalmasra és semmitmondóra sikerült. Az összes többiről viszont elmondható, hogy méltó emlékezés E-re, és ezzel Magnus meg is tette az első lépést onnan, ahol egykor a trióval abbahagyta.

Szabó Bálint

ACT
9025-2

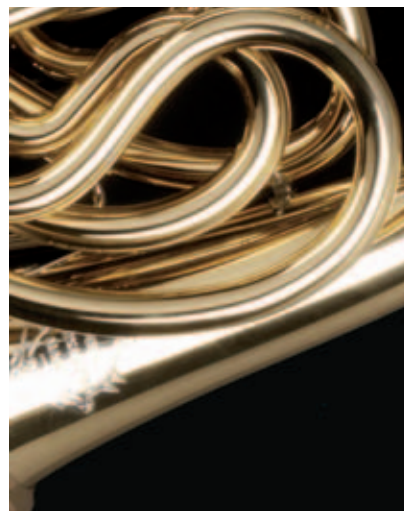
**THEO JÖRGENSMANN / BINDER
KÁROLY: IN CONCERT**

Binder Károly és Theo Jörgensmann 1986-ban találkozott először a leverkuseni jazznapokon, amikor a cseh szaxofonos és fuvolista, Jiri Stivin műhelyszerűen működő alkalmi zenekarában játszottak. Érezték, hogy sok közülük lesz még egymáshoz, hiszen rögtön kölcsönös tisztelet ébredt bennük egymás virtuóz hangszerkezelése, szabad ötletei és a zene iránti elkötelezettsége okán. Binder diszkográfiájából már ismerhettünk néhány opust, mely bizonyítja, mennyire a sors által vezérelt volt a magyar zongorista és a német klarinétos találkozás a negyedszázaddal ezelőtt. 1995-ben jelent meg a Pannon Jazz gondozásában az 1989-ben a Vigadóban adott duókoncertjük anyaga, 1993-ban pedig Binder saját kiadásban jelentette meg Zeneakadémia-beli fellépésük felvételét. A most, ismét saját labelen napvilágot látott korong felvételei 1990-ben készültek Németországban, a Duisburg közelében fekvő Moersben. A számcímek nem ismeretlenek Binder kedvelőinek és ismerőinek körében, e témák, köztük a Megrepedt lépcsőkön, a Tánc zene vagy a Júniusi koncentrátum például az 1989-es koncerten is kiindulási alapul szolgált a közös improvizációknak, de főleg az első kettő későbbi Binder-lemezekben is vissza-visszatér átérlelt változatokban. Megtalált hangok ezek, klasszikusok, ajándék, ha valakinek születnek effélék. Jörgensmann – aki magyar társához hasonlóan előszeretettel duózik, akár azonos hangszerrel – hallhatóan élvezni nemcsak a közös szabad szárnyalást, de a nehéz megírt futamok interpretálását is. Egyikük sem merevedik bele a feszült figyelembe, amely a váratlan helyeken elkövetkező kapcsolódási pontok megtalálásához szükséges, felszabadult, örömmel zenélnék. Élmény lehetett jelen lenni a Schlosstheaterben.

Bércesi Barbara

Binder Music Manufactory
BMM 2010-8037

Fújjon bele!

500 féle kipróbálható hangszer
www.fontrade.hu

FON
TRADE MUSIC

HANGSZERBOLT ÉS FÜVŐS
HANGSZERÉSZMŰHELY
1081 Budapest, Kiss József utca 14.
Telefon: 1 210 2790, 30 488 6622
Nyitva: munkanapokon
9:00–17:30-ig

**BIN-JIP:
ENTER**

Lehetne amellet is érvelni, hogy a Bin-Jip debütáló lemezének nincs helye a jazzrovatban. Szerintünk mégis van. A zenekar tagjai, legalábbis Harcsa Veronika énekesnő, Kaltenecker Zsolt és Gyémánt Bálint gitáros jazz-zenei végzettségű és műveltségű muzikusok, de Andrew J ritmus- és effektgyáros, lemezlovas is már jó ideje dolgozik jazzistákkal, köztük Kalteneckerrel vagy tíz éve. Az Enter pedig magasán kiemelkedik (nem csak) a hazai pop- vagy elektronikuszenei kínálatból a rajta sorakozó szerzemények egyedi hangvétele, kidolgozottsága, ötletessége által, a szövegek mondani-valójának köszönhetően, és azáltal, hogy az egész album (nem csak körzövel mérve) kerek egész, hangulati íve van. Számtalanszor újra hallgatható anélkül, hogy unalmassá válna, annak ellenére, hogy sem a témák, sem a harmóniamenetek nem kifejezetten komplikáltak, és hangszerszólókból sincs sok. A titok a részletekben bújkál meg, a szintetizált hangszínek érzékeny egymás mellé helyezésében, a telibe talált groove-okban, az azokra történő organikus építkezésben, a feszítésekben és oldásokban, illetve Veronika hangjában, amely most mintha a szokottnál többször vesztene el „szordínóját”, és válna szabadon zengővé (amit korábban sokan hiányoltak tőle). A Bin-Jip zenéje egyben arra is példa, hogy kortárs populáris zenéket hogyan tudhat a jazz megtermékenyítőleg, új stílári utak kiépítéséhez alapköként használni. Ed-dig is voltak jazzberkekben, akik felismerték, mennyire cizellált tud lenni a Depeche Mode, Björk, a Massive Attack vagy a Radiohead, és hogy jócskán adhatnak alapot improvizált zenék születéséhez, csak még túl sokakban él az idegenség érzése, talán a csápoló tömegek felrémlő képe miatt. Nyitnikék. *Bércesi Barbara*

LAB6
LB6CD01

**MAX RAABE:
KÜSSEN KANN MAN NICHT ALLEINE**

Egyszer majd azt a rejtélyt is megoldja valaki, miért illetnek „jazz” jelzővel olyan lemezeket is, amelyeknek vajmi kevés a közük e műfajhoz. Aktuális megoldási javaslatom: ezúttal a Decca tréfás kedvű, címkézésért felelős munkatársa úgy gondolta, jól megréfal majd mindenkit, és jazzlemez-ként bocsátja piacra ezt a kedélyeskedő berlini giccsparádét, és valahányszor beérkeznek a céghez az újabb eladási adatok, a Deccánál fetrengenek majd a nevetéstől, hogy immár 50 vagy 100 ezer embert sikerült becsapni.

A németajkú országok tévéi előszeretettel készítenek „mulatós” showműsorokat, ahol minden és mindenki kedélyes és fesztelen, röviden: gemütlich. Az ötvenfelé közeledő Max Raabe (eredetileg: Matthias Otto) mintha a tömegszórakoztatásnak ebből a változatából lépett volna elő. Már a dalcímei is dermesztők: Egyedül nem lehet csókolózni, Mindig veled akarok szilveszterezni, meg hasonló. Hallgatjuk ezeket a félurbánus, szelíden idióta nyálcsöpögéseket, és úgy érezzük, az egykori kis holland trotli, Heintje mai felnőtt inkarnációja negédeskedik a korongon. A butácska, de a mai kor átlagemberének világismeretéhez igazított, „jópofa” szövegeket a stílharmónia jegyében tubabrummogással vegyített tilinkózás, sörkerti hangszerelek kísérik a Palast Orchester jóvoltából. A Heintje-inkarnáció saját szerzeményei a nyolcvan-kilencven évvel ezelőtti német filmdalocskák bugyuta világát nosztalgizálja vissza. Amit itt jazzként akar eladni nekünk a lemezkiadó, az se nem több, se nem kevesebb, mint Schlager. A jól szabott sötét öltöny, fehér ing és hanyagul megkötött nyakkendő senkit se tévesszen meg: ezen a lemezen nem a német Peter Cincottival vagy Harry Connickkal találkozunk majd. *Máté J. György*

Decca – Universal
275 539-5

**POCSAI KRISZTA:
HOME AT LAST**

Egyik leggyönyörűbb hangú, de sajnálatosan ritkán hallható énekesnőnk a jazz és a latin zene világába tesz kirándulást ezzel az albummal. Noha napjainkban kritikai elvárás, hogy a zenészek saját szerzeményekkel jelentkezzenek, az elvárás módfelett igazságtalan, mert számos jazzművész egyáltalán nem rendelkezik komponista adottságokkal. Sarah Vaughan, Ella Fitzgerald vagy Anita O'Day nem tudott volna összehozni egy szerzői-előadói albumot. Annál nagyobb és kellemesebb meglepetés, hogy az album mind a tíz számának szerzője vagy társszerzője, Pocsai Kriszta milyen nagyszerű kompozíciókkal rukkolt elő. Amikor először végighallgattam a lemezt, nem olvastam el a fülszöveget és a nyitószám, a Really tricky esetében gyanítottam, hogy Annie Ross egyik akrobatikus vokáljeljesítményt igénylő kompozícióját hallom. A latin számok hallatán is furdalt a kíváncsiság, honnan jönnek ezek a szívbemarkolóan szép melódiák. Nem gondoltam volna, hogy maga az énekesnő zenésítette meg Carlos Castaneda, Unamuno, illetve Ruben Darío verseit. Az album alapézését megmagyarázza, hogy Pocsai Kriszta megtalálta otthonát, párját és a felvételek idején már a szíve alatt hordta első gyermeküket. Nem meglepő, hogy a boldogság, a szeretet és a szerelem érzését sugározzák a szerzemények, kiváltképp a remekbe szabott balladák, de a humoros, akár standardnek beillő számok is. A vonósokkal bővülő címadó szám – Pocsai Kriszta és férje, Frey György közös szerzeménye – annyira megható, hogy a Beatles–George Martin repertoárból sem lógna ki. Az album másik erőssége a fantasztikus kíséret, amelyet zongorán Cseke Gábor, bőgőn Barcza Horváth József és dobon Mohay András szolgáltat. Melegen ajánlom, nem csak jazzkedvelőknek. *Pallai Péter*

Gramy Records
GR-092

**POZSÁR MÁTÉ:
FOHÁSZ**

Pozsár Máté örökzöldekkel indítja bemutatkozó szólóalbumát. Miután annyi érvényes feldolgozás született például a Round Midnightből, még újabb letétet csak úgy érdemes produkálni, ha önálló mondanivalót közvetít a darab. A 24 éves Pozsár gondolatai olyan sűrűek, ráadásul a lehető leglevegősebb elbeszélésben, tűnény párába burkolva, hogy szinte szétfeszítik az első nyolc percet, amely a Time Remembereddel indul. Izgalmasan szövi tovább kortárs zenei felfogású, nagyfeszültségű megregészt, melyet az addigra már sokrétűen megelölegezett Monk-témával old fel. Az intellektuális gazdagság miatt fel sem tűnik a kérelhetetlenül lassú tempó, sőt a szám döntő részében a meg-megálló parlando. A második tracken ott folytatja (hangnemben is), ahol abbahagyta, test és lélek végső kérdéseiről filozofál a Body and Soul aporopóján, ami egy megbízható website szerint a legtöbbet feldolgozott standard – Pozsár ebben is tud újat mondani. A magas absztrakciós szint egy szép Naima-verzióval és egy Peacocks-szal is megajándékoz bennünket. A lemez közel felét kitevő saját témák belesimulnak az örökzöldek adta hangütésbe, közben Satie, meg a modernnek is bekucskálnak. Mese, Fohász, Ima, a legősibb topozok kapnak új megvilágítást. „A zenéket a tiszta formák és a megfontolt diszharmoniai kettősége formálta. ... Az eredmény a minimál harmóniak elegye a free játékmóddal egy szabadon értelmezett idősíkban.” Pozsár a borítószövegben Koala Fusion nevű kvartettjére is utal, amellyel eltérő felfogásban közelítenek a (részben azonos) anyaghoz. Ez a lemez – melyen Binder Károly tanárként és producerként is jelen van – nem csak Pozsár pályáján mérföldkő; a magyar jazz egy nagyszerű tehetség beérésének tapsolhat. *Zipernouszky Kornél*

Binder Music Manufactory
BMM 2010-8437

**NELS CLINE TRIO:
SILENCER**

Meglepően familiáris zenét hallhatunk Nels Cline régi-új albumán. Leginkább John Abercrombie ECM-es korszakát idézi mind a hangzás, mind a gitározás tekintetében. 1990 decemberében rögzítették a most újra napvilágot látott albumot, ami némiképp magyarázattal szolgálhat, hiszen Abercrombie mindössze néhány évvel ezt megelőzően készített több, ma már mérföldkőnek számító lemezt. Aki ismeri valamennyire a most ötvenöt éves gitáros, szerző munkásságát, tudja, mennyire meghatározó Cline számára a hangzás. Ez a fajta elkötelezettség nyilvánvaló a Silencerrel kapcsolatban is. Érdekes, hogy az akkor modernnek számító, túlságosan is színezett gitárhang ma már mennyire nem hat természetesnek. Épp Abercrombie mondta egy interjúban: „...egyszerre szoktam le a gitárszintetizátor használatáról és a cigarettáról; mindkettő káros az egészségre”. A kompozíciók egy része kifejezetten könnyen befogadható dallamokra épül. Az album második felét az amúgy Cline munkásságát jellemző kísérletezés határozza meg inkább. Ami a ritmusszekciót illeti: meglepő pontatlanságok jelennek meg Mark London Sims basszusgitáros játékában. A dobos Michael Preussner tisztességgel végzi a munkáját, nem lóg ki semmilyen értelemben. Hogy sem a kompozíciók, sem a gitárjáték nem túl eredeti, még nem lenne baj, hiszen a maga korában az album igen jó korrajznak számíthatott. Meglepő viszont, hogy miért dönt ma egy kiadó – miközben igen nehéz a lemezpiacon életben maradni – az újrakiadás mellett, ha friss és magasabb szintű anyagot is megjelentethetett volna. Sok ennél jobb gitáros trió létezik manapság, maga Cline is olyan izgalmasabb, avantgarde-ba hajló jazz-rock orientációjú zenét játszik, ami méltóbb lenne a publikálásra.

Párniczky András

Enja – Varga
ENJ-9568 2

**JAZZ ÉS
VILÁGZENE**

**Magyarországon
forgalmazza
Varga István**
(ist.varga@t-online.hu)

**FOR TUNES QUARTET:
TWO LAMBS**

Formabontó, szokatlan, avantgarde zenei anyagra számít a hallgató, ha meglátja a borítót, melyen egy nehezen értelmezhető kreatúra szerepel egy befászlított fejű (fejnélküli?) emberrel és két báránytorzóval. Fe Lugossy László grafikája ez. A zene ehhez képest sokkal kevésbé formabontó, leginkább a modern mainstream jazz kategóriájába sorolható, néhol swingelő, néhol nyolcados, van a számok közt bebop, latin, funk és ballada, és mindezek teljes mértékben észlelhető előadásban szólalnak meg. Ha valaki nem találkozott volna még a For Tunes zenekarral, az Kollmann Gábor szaxofonos, Horányi Sándor gitáros, Lutz János bőgős és Sramkó János dobos kvartetttel – vagyis a muzsikások személyének ismeretében sem lett volna valószínűsíthető, hogy free futamok vagy avantgarde agymenések kerülnek itt terítékre. A 2007-ben alakult csapatnak ez, a Two Lambs a második lemeze (az első 2008-ban látott napvilágot), rajta három vendégszólista is közreműködik: Urbán Orsolya énekesnő, Fogarasi János orgonista és Schreck Ferenc harsonás. Mindnyájan hangszerük legjobbjai közé tartoznak, és szólóikkal ezt most is bizonyítják. A kompozíciók közül négyet Horányi Sándor jegyez (nem véletlen, hogy ezek mutatnak némi Pege Aladár-hatást, hiszen Horányi éveken át volt a bőgőfenomén zenekarának tagja), három pedig Kollmann Gáboré. Mind-egyikből érződik a hagyományos formák iránti tisztelet, miközben a témák egyéni ízűek. Az előadásból annak ellenére hiányolom az átütő erőt, hogy a rezidens és a vendégszólisták egyaránt remekül teljesítenek. A ritmusszekció oldaláról azonban nem érzem, hogy teljes energia-bedobással vennék részt a produkcióban, csak decens a játékuk.

Bércesi Barbara

Binder Music Manufactory
BMM 2010-8137

**ANDI KISSENBECK'S CLUB BOOGALOO:
TONES TALES TABLEAUS**

Eddig ha németországi, sőt európai hammondosokról volt szó, először a szintén német Barbara Dennerlein neve ugrott be. Bár újra divatja van a hangszernek, azért a zongoristák elenyésző aránya vált Hammondra, ha másért nem, a hangszer erősen problematikus hordozhatósága miatt. Nálunk szinte csak Fogarasi használta intenzívebben. Mostanában Premez Máttyás végez egészen eredményes „kutatásokat” a témában. Kissenbeck saját gondozásban kiadott lemezének 11 trackje közül a nyitó (Blap) és zárószám (Brother Jack) a két Hammond-ikon: Jimmy Smith és Jack McDuff előtt tiszteleg. A Blapban, a Smith-védjegynek számító groove-jazz darabban Kissenbeck is, Tony Lakatos is stílushűen ráz. Torsten Goods gitáros folyamatos nyolcadmeneteivel nem éppen a legjobb benyomást kelti, de ez a benyomás később átértékelődni látszik. A Little Birthday Songban bemutatkozik a felvétel trombitás szólistája, Thomas Gansch, aki végig biztosan látja el feladatát. A Dr Lonnie Smith-re emlékeztető 'dirty shuffle' (On and on), az orgonista zeneszerző/hangszerelő munkáját dicséri. A hangulat aztán jó pár fokkal forróbbá válik a funkys Quick and Dirty-ben, Goods is jobban beletalál szólójába, Kissenbeck pedig már a hangnemet is kezdi feszegetni. A lírai hangvétellő If you like it or notban ritka szép szoprán-szaxofon-szólót kapunk a mi 'Tónikánk'-tól. A The Yellow Theme-ben a gitáros titkos fegyvereit bedobva felülírja a korábban kialakított képet. Az orgonista 'stop chorus'-át, melyben csak lábmasszus és jobb kéz játszik, tanítani lehetne. A sok megidézés, tisztelés után Kissenbeck páratlan ütemben íródott Rattle Trap-jével megérkezünk a jelenbe, mely tényleges kihívás a zenekarnak és ennek megfelelően az eredmény is a legüdébb.

Bori Viktor

BHM – Varga
BHM 1053-2

**KÉKNYÚL:
NAHÁT BABÁM**

Meglepődik, aki kézbe veszi a bizarr nevet viselő szexített első albumát, mert a címlapon a gazda hangját lemezről hallgató kutya helyett egy nyúl repül ki a gramofon tölcseréből. Nahát...

Meglepetés a zenei anyag is, mégpedig kellemes meglepetés. Bátran állíthatom, hogy hazai zenészekről ilyen funky-soul jazzt még nem sokszor hallhattunk. Ráadásul, ha van itthon teljesen elhanyagolt hangszer, akkor a Hammond B-3 igazán az. Premez Máttyás személyében viszont egy igaz mesterét ismerhetjük meg, aki – nem mellesleg – kiváló komponista is. Egyetlen – Reuben Wilson tollából való – témától eltekintve kizárólag saját, illetve az altszaxofonos Jász Andrásal jegyzett kitűnő szerzeményeit mutatja be debütáló lemezén. Különösen az album címadó darabja és a Könnyű blues emelkednek ki az órányi zenefolyamból. A tavaly ősszel a Gödör klubban rögzített koncertfelvétel másik hőse Zádor Tamás gitáros, akinek szólói tökéletesen illeszkednek a kompozíciók hangulatához. Az orgona amerikai mesterei fúvosokat ritkán alkalmaztak, ha igen, akkor is beérték egy szaxofonossal. A Kéknyúlban három fúvós játszik, alt- és tenorszaxofon, valamint pozan is szerepel. Különösen a tenoros neve jól ismert a hazai jazz berkeiben: Ávéd János, akinek a remek hangszerelések is köszönhetőek. Szépen felépített szólói a modern szaxofonjáték fölülényes ismeretéről tesznek tanúbizonyságot. Egyébként a csapat minden tagja jól képzett zenész, erről meggyőződhetek mindazok, akik hallották az együttes szükségyszerűen nyúlfarknyira sikerült bemutatkozását az idei Jazz Showcase-en, a Műpában. Azóta is meglehetősen sikerrel szerepelnek kisebb helyeken, bár teljesítményük alapján sokkal rangosabb helyszíneket érdemelnének.

Márton Attila

Kept Alive Records – Moiras Records
KAR CD 001

**DOUMKA CLARINET ENSEMBLE:
AFAR**

Míg a hangszerek hierarchiájában a legelölkelőbb helyeket eleinte a vonós hangszerek foglalták el, a klasszikával kezdődően, de főleg a romantikus zenei gyakorlattal megindult a fúvósok lassú emancipációja. A fúvós hangszerek hátrányos helyzetébe legkevésbé talán a klarinétosok tudtak belenyugodni. Bizonyára ennek köszönhető, hogy az artisztikák szólójátékon kívül e valóban széles hangterjedelmű hangszer különféle méretű és hangfekvésű, kizárólag saját családjába tartozó egyedeiből együtteseket is létrehozhat.

A Doumka Clarinet Ensemble csupán három lyoni fiatalemberről áll, ők is a teljes klarinétarzenált alkalmazzák a hangszer piccolo, normál, basszetzürt, illetve basszus változataiban. Afar című albumukon a hallhatóan hibátlan klasszikus hangszertudás birtokában azonban improvizatívabb zenék irányába mozdulnak. A Földközi-tenger környéke, a Balkán és a klezmer zenei világába kalauzolnak bennünket, így meglehetősen fájdalmas, bő szekundokban nem szűkölködő mollos világ jelenik meg, az aszimmetrikus metrumok sokféleségével gazdagítva. A három klarinétos, Hervé Bouchard, Alexis Ciesla és Franck René még két muzsikussal, az egy nagyszerű gitárszólót is előadó, az egész albumon bőgőn közreműködő Christoph Gauvert-rel és Christoph Durand ütőhangszeressel hallható. A klarinétosok játéka hibátlan, artisztikus, még hatalmas érzelmi csúcspontok építkezéseire is vállalkoznak, ezekből azonban számomra hiányzik, mondjuk, egy balkáni pásztor klarinétos egyszerűségében rejlé ereje. Gauvert nagybőgős jazzes játékát kiemelném.

A Doumka klarinétegyüttes e lemezen a mai divatoknak megfelelő, inkább etno, mint jazz-zenét játszik szép hangszínekkel, bravúros, talán túlzottan is művészi előadásban. *Friedrich Károly*

Enja – Varga
ENJ-9569 2

**DEMETER LÁSZLÓ:
DANKE**

Demeter László nevét talán kevesebben ismerik idehaza, aminek oka, hogy a többek közt Csepregi Gyula szaxofonossal, Bori Viktor zongoristával és Lattmann Béla basszusgitárossal egy évfolyamon végzett dobos Ausztriában él. (Nem mellékesen építési diplomát is birtokol.) Az egykori osztálytársak közül Demeter mellett a Danke című albumon jelen van Bori Viktor, a további közreműködők közt pedig megtaláljuk Zsoldos Bélát, aki vibrafonon, marimbán és ütőhangszereken játszik, valamint Florian Bramböck szoprán-, alt-, tenor- és baritonszaxofonost (igen, mindegyiket kezeli!), illetve Thomas Hauser bőgős-basszusgitáros. A kvintett tehát egy magyar-osztrák vegyesválogatott. Kár, hogy a boriton nem szerepel semmilyen szöveges információ, amelyből kiderülne mindekenélőtt, mit és kinek köszön meg Demeter, pedig így legfeljebb csak találkozásba bocsátkozhatunk. Az tudható, hogy Demeter a szerzője és hangszerelője mind a 13 kompozíciónak, melyek közül hét foglalkoztatja csak a teljes zenekart. A nyitó és záró fohász, valamint egy stílusvariációs trilógia dobszóló, egy további darab pedig duó Zsoldos Bélával. Luxusnak érzem, hogy ha olyan közismerten virtuóz és invenciózus szolistasokat invitált Demeter a közreműködésre, mint Zsoldos Béla vagy Bori Viktor, illetve olyan nem közismerten, de szintén felettebb meggyőző hangszereket, mint Bramböck és Hauser, akkor miért nem alkalmazta őket több tracken. Esetleg jó lett volna még, ha a többiekől is érkezik egy-egy szerzemény. Demeter darabjai ugyanis inkább stílusgyakorlat-szerűek. Viszont kiderül, mennyire sokoldalú dobos, milyen érzékenyen színezt és kísért, és hogy mennyire nem csak ritmushangszer a dob. *Bércesi Barbara*

ASS
28693

RING ENSEMBLE

„Gyermekként Ulrike húgommal együtt muzsikáltunk. Ő időközben barokk muzsikos, jómagam pedig jazz-zongorista lettem. (...) Most ismét a testvéremmel játszom. Remélem, önök is hallják, milyen öröm számunka az együtt muzsikálás.”

A fentiek Simon Slowik, az általa vezetett Ring Trio zongoristájának szavai. Ő komponálta a Ring Ensemble CD-jének anyagát. Adott tehát egy jazz-trió, valamint egy barokk trió hegedű-, brácsa-, cselló-, illetve gambajátékosokkal, akiknek alapvetően az a feladata, hogy a leírt muzsikát gyönyörűen eljátsszák. Egy esetenként improvizáló lantjátékos is csatlakozik hozzájuk. Az album szimpatikusan kezdődik, a jazztrió többé-kevésbé jazzt játszik, azaz inkább a jazzes kereteket biztosítja a barokk muzsikások által megszólaltatott dallamok számára, amelyek gondosan megírt, szép részek, főleg előadásban. A lantjátékos, Andreas Arend improvizál, színezt, töltöget, inkább barokkosan, mint jazzesen. Vártam, hogy a jazztrió mikor engedi el magát, mikor jönnek nagy lélegzetű, improvizált jazzszólók. Nem jöttek. Ez a felfogás az egész albumon így maradt, még az utolsó, a barokk zenészek nélkül előadott triódarab is úgy hat, mint egy megkomponált zenei alap. A hatodik darabtól mintha kifulladásra, a kompozíciókban több a merészség, mint az invenció, tartósan már nem tudják hozni a lemez első felének színvonalát.

Érdekes kísérlet a lemezen hallható zene, bizonyára nem értek a lehetőségek végére a muzsikások. Kompozíciós és formai szempontból van még mit fejleszteni. A jazzegyüttes koncepciójában mintha teljesen a kompozíciós szempontoknak vetné magát alá, játéka dinamikailag és ritmikailag egyaránt nagyon visszafogott. Egyszer-kétszer nem ártana robbanni! *Friedrich Károly*

Enja – Varga
ENJ-9566 2